

Cap a una millor professionalització docent del professorat

Towards an enhancement of the professional skills of teachers

Francesc Imbernon i Muñoz

Departament de Didàctica i d'Organització Educativa de la Facultat d'Educació de la Universitat de Barcelona. A/e: fimbernon@ub.edu

Resum

La professionalització del professorat és un element fonamental per millorar la docència i augmentar la qualitat de l'ensenyament. En aquest article s'analitza la situació de la professionalització docent i el seu desenvolupament professional, els elements que la configuren i els problemes que s'han d'entomar per millorar-la, i s'estableixen processos de revisió de la formació inicial i permanent, així com les qüestions laborals docents que permeten millorar la situació professional i la formació d'aquest col·lectiu.

Paraules clau

Professionalització docent, identitat professional, formació del professorat, inducció professional, accés a la docència, carrera docent.

Abstract

The professionalization of teachers is a key element to improve teaching and increase the quality of education. This article analyzes the situation of the professionalization of teaching and its professional development, the elements that form it and the problems to be considered, establishing processes to review initial and ongoing training as well as labor issues of teachers to improve their professional situation and training.

Keywords

Professionalization of teaching staff, professional identity, teacher training, professional induction, access to teaching, teaching career.

Introducció

Crec que, en començar aquest article, cal aclarir la terminologia sobre els diferents termes aplicats a la professió docent. En primer lloc, diferenciem el concepte de *professió*, com una activitat laboral especialitzada dins de la societat, del de *professionalitat* (també a vegades apareix com a *professionalisme*, Ávalos, 2006), com l'exercici de la professió de manera adequada i segons la deontologia professional, i de *professionalització*, com el procés d'adquisició de les característiques i les capacitats específiques professionals que calen per exercir la professió. Considerem que ser un professional implica dominar una sèrie de capacitats i d'habilitats especialitzades que ens fan ser competents en una feina determinada i que, a més, uneixen un grup professional. Obtenir una professionalització és fer un procés socialitzador d'adquisició d'aquestes competències.

Però analitzar la professionalització en la docència implica una referència necessària a l'organització del treball del professorat dins del sistema educatiu i la dinàmica laboral de l'educació, amb tot el que això comporta. La professionalització està condicionada per aquesta dinàmica laboral i la seva millora comportarà un canvi d'aquesta dinàmica laboral.

Si ens referim al docent com a professional que fa una activitat laboral serà sinònim de *professorat treballador* (avui dia en podríem dir també *treballador del coneixement* per la tasca que exercita). Un professional que treballa en una activitat de caràcter públic (no s'ha de confondre l'activitat amb el lloc de treball, que pot ser en diverses tipologies institucionals o empresarials) que, en educar els altres, emet judicis i pren decisions molt importants en circumstàncies educatives, socials, polítiques i econòmiques. Un professional que s'emmarca en un context social, laboral i educatiu que el condiciona i que necessàriament requereix una formació específica en diverses capacitats i una situació laboral que li permeti fer bé la feina.

Tractar el tema de la professionalització del professorat ens ha de portar a analitzar quin és el concepte de professió que predomina en la societat actual: quins principis són derivats de l'entorn socioeconòmic, de les creences i dels valors i de les disciplines científiques, així com del model professional i de formació i de les funcions específiques del professorat, que han canviat molt en els darrers temps i tenen la necessitat de noves competències instrumentals, però, sobretot, de noves competències socials i comunicatives.¹ Vindríem a dir que la professionalització desenvolupa competències professionals i, per tant, ajuda a crear una identitat professional determinada (Prieto-Parra, 2004).

Però també trobem entrebancs en el desenvolupament professional docent. Encara que les condicions laborals no siguin tan dolentes com fa anys,² ser professor o professora és una tasca immensa si es fa amb un mínim de professionalitat i, moltes vegades, no és reconeguda. Hi ha el que podríem anomenar una perspectiva negacionista,³ sobretot en els mitjans de comunicació (García Sanjuán, 2013), que en perjudica la imatge social. Difícilment, els mitjans de comunicació parlaran bé dels docents; quan sorgeix la notícia, gairebé sempre és negativa. Tampoc no beneficia que exercir de professor o professora és sovint una tasca que es construeix d'una manera molt individual i silenciosa a les aules, i això de vegades no beneficia el col·lectiu.⁴ Potser per la seva rellevància social estan en el punt de mira dels altres, però únicament quan a aquests altres els interessa

centrar-se en ells per algun motiu, en molt poques ocasions per l'activitat educativa en si, sinó per algun fenomen que comporta una notícia periodística. Aquesta informació negativa implica un sentiment de desemparament social de la professió, un autoconcepte identitari baix, una percepció de prestigi social baix, una incomprensió de la tasca del professorat i això repercuteix en la seva percepció de la professionalització individual i col·lectiva.

I la millora de la professionalització docent ajuda el professorat a construir i reconstruir el desenvolupament dels infants i joves perquè arribin al màxim de les seves capacitats i puguin viure millor. I molts ho fan amb la il·lusió que les noves generacions que ocupen les aules puguin construir un món millor. Aquesta és la finalitat veritable de l'educació: no tant reproduir el que s'ha fet, encara que sigui necessari conèixer-ho, com sobretot avançar-se al futur. Per a això cal partir del moment present, edificat amb els plànols del passat, partint d'aquest, i canviant tot allò que no ha estat útil per a un desenvolupament millor de la humanitat. I com es construeix aquesta professionalització?

Professionalització i desenvolupament professional

També podríem dir que *professionalització* és sinònim de *desenvolupament professional*. És cert que és més d'ús quotidià i actual el terme *desenvolupament professional* (possiblement, per la influència anglosaxona), ja que inclou la trajectòria laboral del professorat al llarg de la seva vida professional. Els podem considerar, des del meu punt de vista, sinònims.

Un debat contemporani i una reflexió profunda sobre la professionalització docent i el seu desenvolupament professional al llarg de la vida comporten implicacions polítiques i s'han de fer tenint en compte el paper del professorat, i de tota la professió educativa, en el nou context social i cultural actual; en les noves competències científiques i pedagògiques que requereix la professió en aquesta societat anomenada *postindustrial* o *del coneixement* (Esteve, 2003); en l'anàlisi de les etapes formatives i en el millorament de les condicions laborals i de clima a les escoles i als instituts. I per a això cal una nova manera d'analitzar com s'adquireixen aquestes competències professionals necessàries en els temps actuals. I quines haurien de ser i com s'haurien d'adquirir?

Des del meu punt de vista, cal fer una reflexió i una anàlisi sobre aspectes globals de la professió docent que ens permetin tenir una visió de conjunt del tema. Una reflexió global que estigui per sobre dels aspectes més tècnics de la professió i que, alhora, ens doni elements de millora per introduir-los en les polítiques i les pràctiques d'una nova professionalització del professorat.

I sense obviar l'anàlisi de les polítiques, dels currículums i de l'organització de les etapes educatives a fi de deduir les estratègies adequades en les competències necessàries del professorat que permetin revisar les funcions professionals del professorat i les noves tasques que caldrà assumir dins i fora de la institució educativa.

I també s'han de tenir en compte la situació laboral i la carrera docent del professorat des del punt de vista individual i col·lectiu, per veure quines són les millores que caldrà introduir-hi per exercir la professió (accés a la feina, relacions laborals, retribució,

avaluació de l'acompliment, etc.). Una professió sense carrera és una professió abocada a la desmotivació professional.

Tot això ens permetria concretar les funcions, les competències i el procés de professionalització per donar resposta, no de manera tradicional i reproductora sinó de manera alternativa i de prospectiva de futur a la pràctica professional, a les necessitats del professorat, de l'alumnat i de la societat. Encara que aquesta anàlisi total és impossible en el present article, intentaré donar alguns elements que poden millorar la professionalització docent, però abans de fer una anàlisi de la demanda que es fa al professorat.

Què es demana actualment al professorat?

Ja sabem que cada època requereix una educació i un professional de l'educació diferents, ja que la professió docent assumeix noves funcions per al desenvolupament social i científic. I això en fa variar les competències, com hem esmentat abans.

Si analitzem la literatura sobre el tema trobem un excés de funcions que influiran en la seva professionalització, per exemple, la nova idea de mitjancer en el procés d'ensenyament-aprenentatge de grups d'infants diversos (Murillo i Muñoz-Repiso, 2002; Day, 2012). O sigui, ser un educador més enllà d'instructor dels coneixements. I això, dins i fora de la institució educativa.

Avui dia, suplir o contrarestar l'educació que rep l'infant fora de l'escola, intervenir en el que s'anomena *l'ecologia de l'aprenentatge* (Coll, 2009, i 2013; Coll i Falsafi, 2010), o sigui, els aprenentatges que es reben fora de l'escola s'han de fer amb la participació i la intervenció dels diversos agents educatius que interactuen entre ells. Aquí s'afegeixen el tractament de la diversitat com a element fonamental que cal aprendre i el treball amb la comunitat. Ara com ara l'escola necessita que altres instàncies socials i altres mediadors s'hi impliquin i l'ajudin en el procés d'educar i de difondre'n els valors. I això comporta que la professió es torni més i més complexa, que sigui molt més que ensenyar el que és bàsic i elemental a una minoria homogènia, com en èpoques passades, en les quals el coneixement i la seva gestió estaven en poder de poques mans, que monopolitzaven el saber i una visió determinada de les relacions socials. La professió docent s'ha de moure, actualment, en un equilibri delicat entre les tasques acadèmiques i l'estructura de participació social.

Per tant, és imprescindible la coresponsabilització amb altres agents socials de la comunitat i la introducció de nous professionals a l'ensenyament. I això també implica no únicament competències professionals noves sinó més perfils professionals dedicats a l'educació: orientació, suport a necessitats específiques de l'alumnat, educació i integració social, vertebració de l'educació en l'oci, etc.

El professorat no pot defugir d'ensenyar el món del passat, la qual cosa ens ha portat fins avui, mentre mira cap al futur i totes les seves manifestacions. Aquesta labor ha de fer-se a l'escola i fora d'aquesta. Actualment, és molt important ensenyar a ser ciutadans en un futur que es dibuixa divers i complex, i les diverses sensibilitats en què es materialitza: democràtica, social, solidària, igualitària, intercultural i ambiental; i davant una població —alumnat, famílies, veïns, comunitat— imbuïda d'una manera d'entendre la societat i les relacions entre les persones, en una cultura urbana, de vegades de

marginalitat, on l'educació —de tots els que envolten la institució educativa— serà fonamental per sortir de l'exclusió social.

Sense oblidar que ha de ser un coneixedor disciplinari i curricular, a més de planificador d'activitats educatives, tenint en compte la diversitat de components que intervenen en el procés educatiu, la realitat institucional i els obstacles que els condicionaments contextuals comporten.

I també es demana als col·legues una actitud col·laborativa i de tolerància professional per treballar amb un equip de persones i en un context específic. El procés d'aprenentatge, com que és més complex que en el passat, ha de superar la fase en la qual es considerava una simple transmissió de coneixements. La tasca col·laborativa comporta saber treballar dins de l'ecosistema educatiu, considerat com un conjunt complex d'interaccions humanes.

I a més, es demana que sigui un proponent de valors (Day, 2006). La dimensió educativa de la professió docent apareix aquí com a fonamental per desenvolupar una consciència col·lectiva amb la finalitat de transformar-la segons models de vida nous en vista del sistema de valors que es va creant. Aquesta funció comporta una tasca educativa complexa i a vegades contradictòria, ja que l'educació dels individus no s'aconseguirà únicament mitjançant la simple interacció social, que en una societat pluralista presenta aspectes altament problemàtics, sinó també tenint com a referència punts de caràcter i de compromís ètic i moral. Què més pot significar parlar de l'ensenyament com a professió moral si no és posar de manifest el caràcter no instrumental de l'ensenyament mateix, és a dir, el fet que l'ensenyament no tan sols implica habilitat i judici, sinó també deures normatius inherents a la naturalesa humana i en els quals es coincideix amb altres agents socials que incideixen en aquesta proposició de valors?

Tot això ens porta a una necessitat, per part del professorat, d'un coneixement més aprofundit de si mateix (valors, creences, supòsits, etc.), de l'entorn del treball (social, polític, cultural, etc.), del coneixement i de les destreses que ha de transmetre, dels constructes teòrics de l'ensenyament-aprenentatge i del currículum (planificació, metodologia, organització, materials, etc.).

Camí cap a una millor professionalització del professorat. Començar pel principi

Com he esmentat en diversos articles anteriors (Imbernon, 2011) la professionalització docent es desenvolupa de moltes maneres: el salari, la demanda del mercat laboral, el clima de treball en els centres on es treballa, el tracte amb els col·legues, la promoció dins de la professió, la formació al llarg de la vida, les estructures jeràrquiques de l'educació, la carrera docent, l'experiència, etc. Però sobretot per la formació horitzontal (entre els col·legues), per l'aprenentatge que fem de l'alumnat, per l'estructura organitzativa i de gestió de la institució i per l'experiència (Spindler, 2005). És un conjunt d'elements que configuren una professionalització docent determinada. I com la majoria de professionals, una part és individual, en caracteritzar diverses maneres d'entendre la professió, i l'altra és col·lectiva, com a grup professional. I quins elements podrien millorar-ne la professionalització? A continuació, analitzarem els que considero més importants.

a) Fer més atractiva la professió

Si parlem de l'inici a la professionalització, en primer lloc, s'hauria de fer més atractiva la professió (Vezub, 2005), modificar-ne l'entrada als estudis de docència i millorar-ne el desenvolupament professional (aspectes com la càrrega de treball, la seguretat laboral, la carrera, la imatge i el prestigi social, etc.) i deixar d'emetre constantment reglaments i normes (gairebé asseguraria que les normatives de l'educació són les més nombroses comparades amb les d'altres col·lectius professionals), deixar-los treballar en una institució educativa més autònoma, més responsable de la seva gestió pedagògica, organitzativa i del personal; i no una simple autonomia dependent i captiva, més centrada en el control de la gestió que en les decisions pedagògiques. I, per descomptat, això comportaria avaluar el compliment dels principis educatius i el professorat en les seves funcions. Cal avaluar la labor de l'Administració, el funcionament dels centres, el treball del professorat i el rendiment de l'alumnat. Però no podem dubtar de la necessitat d'avaluar la tasca docent i d'establir mecanismes per unir aquesta avaluació a la carrera docent. Si no avaluem el professorat per implantar mecanismes de millora vol dir que beneficiem el que treballa menys o el que no es preocupa de millorar la seva tasca docent i desmotivem el que s'implica en la millora.

b) L'accés a la professió docent

La selecció d'entrada del professorat és la decisió més important per a la qualitat del sistema i per al recorregut professional dels qui hi concorren. Cal triar amb precisió els candidats a la professió docent amb proves rigoroses que incloguin coneixements professionals i una avaluació de la immersió a la pràctica guiada per tutors seleccionats.

Per tant, és important seleccionar amb rigor els candidats als estudis de magisteri, i procurar-hi incorporar aquells que posseeixin aptituds i capacitats per a aquesta professió mitjançant proves específiques a les facultats d'educació, de totes les etapes educatives. Alhora, cal reformar els programes de formació amb coherència entre el caràcter generalista del docent d'infantil i de primària i l'especialista del docent de secundària, i buscar l'equilibri i la integració dels diferents components curriculars: el coneixement de la matèria, el coneixement didàctic específic i els coneixements generals vinculats als processos d'ensenyament-aprenentatge, així com el component actitudinal. I cal revisar els requisits necessaris per ser formador o formadora de docents.

La formació inicial del professorat, a més dels coneixements específics, ha d'incloure una formació pedagògica i pràctica sòlida que possibiliti l'atenció diversificada a un alumnat cada vegada més divers quant a origen familiar, social i cultural i quant a capacitats i interessos. Una preparació que faciliti la innovació educativa als centres, que promou el treball en equip i que fomenti una actitud positiva i creativa cap a les noves exigències culturals i pedagògiques. I una preparació que formi per a la igualtat entre els sexes i per a l'atenció a la diversitat i, en general, per dur a terme tots i cadascun dels principis i les finalitats del sistema educatiu. I cal fer obligatori un màster després del grau per accedir a ensenyar a educació infantil i primària i crear una titulació única per a tots els professionals de l'etapa d'educació infantil.

És una qüestió en la qual les universitats, responsables de la formació inicial del professorat, a través de les facultats d'educació, on treballen els docents, han de trobar l'espai de col·laboració imprescindible. Aquesta concepció ha d'anar lligada a polítiques efectives que millorin el reconeixement de la funció docent en la societat, un aspecte que ha de contribuir a elevar el nivell d'exigència amb el qual els futurs docents accedeixin als estudis de magisteri.

També és fonamental revisar el pràcticum a les escoles, la durada del qual, el procés de formació i els continguts són notòriament insuficients per capacitar per impartir docència en condicions acceptables.

I no podem oblidar els qui formen els mestres. Seria imprescindible desenvolupar programes de formació docent del professorat universitari que ensenyi a les facultats d'educació per promoure un model d'ensenyament més d'acord amb les aportacions de les ciències de l'educació i que, en el cas específic de la formació inicial del professorat, converteixi els formadors de formadors en referents de bones pràctiques docents.

En fi, cal atreure els millors i amb un alt nivell de compromís a la carrera de magisteri, millorar als formadors del professorat i reformar l'accés a la formació del professorat.

c) La inducció professional del professorat novell

No podem parlar de professionalització sense tenir en compte com es fa la immersió en la professió (Alen, 2009; Marcelo, 2009). S'hauria de dur a terme a través d'un període de pràctiques d'iniciació professional en centres seleccionats i acreditats. Cal introduir un o dos anys acadèmics d'inducció guiada durant el primer o els dos primers anys de docència mitjançant una doble tutorització per part d'un professor del centre i d'un professor de la universitat.

Aquesta inducció professional hauria de centrar-se en una formació pràctica amb tutors seleccionats que donin suport i introdueixin els futurs professors en aquesta formació en col·laboració amb el professorat de la universitat. Necessitem valorar l'experiència docent i convertir-la en una oportunitat d'aprendre perquè les primeres incursions en la pràctica són molt importants. Cal que la fase d'immersió del professorat novell en la pràctica estigui avaluada i signifiqui una posada a prova de la sensibilitat i les actituds necessàries per relacionar-se amb l'alumnat i també l'oportunitat d'aprendre d'experiències de qualitat.

Respecte a l'accés per oposició a la funció pública del magisteri s'hauria de revisar, ja que torna a preguntar els coneixements ja avaluats durant la formació docent a les facultats d'educació, i els exercicis i els supòsits pràctics s'obtenen a través de respostes teòriques que no tenen res a veure amb la pràctica real. Si volem un nou professorat hem de canviar-ne la selecció per accedir a l'educació pública.

d) La professionalització docent mitjançant la formació permanent

La formació permanent del professorat és una necessitat creixent i és reconeguda com un dret i un deure que s'estén a totes les funcions que poden exercir els docents. Ha de formar part intrínseca de la professió i aquesta necessitat s'ha d'introduir des dels inicis dels estudis de professorat.

Una part de la formació hauria de ser obligatòria i s'hauria de desenvolupar dins de l'horari lectiu del professorat. I, per tant, caldria assumir l'obligatorietat de rebre periòdicament formació teoricopràctica en el curs de la seva vida professional, el reconeixement del dret a disposar d'autonomia enfront dels canvis imposats des de dalt, sense que hagin estat, si més no, experimentats.

S'haurien de potenciar i de reconèixer les actuacions del professorat innovador (més facilitats per constituir grups de treball, projectes de recerca i d'innovació educativa, potenciació de xarxes professionals i de comunitats d'aprenentatge i d'educació) i dels centres compromesos en el seu projecte docent (formació en centres, plans d'autoavaluació i de millora, etc.).

Hem d'analitzar tots els elements que poden convertir-se en desqualificadors i d'altres per, des dels professionals de l'educació, establir mecanismes de reajustament i perquè les polítiques sobre el professorat no es limitin únicament a les aules i als centres, ja que la professionalització del col·lectiu està vinculada també a causes laborals i socials. Necessitem obrir vies de comunicació entre els docents que treballen en el sistema educatiu. Crear xarxes virtuals i presencials de professorat en les quals se serveixin de l'experiència. Reconsiderar la importància de disposar d'institucions que estabilitzin el desenvolupament professional docent i els programes de perfeccionament. Cal que es produeixi una reconceptualització col·lectiva de la professió, de les seves funcions, a fi de professionalitzar-la.

e) L'avaluació necessària de la docència

Sense oblidar d'establir processos d'avaluació del professorat a càrrec dels membres de la comunitat educativa, de tal manera que, sense menyscar de la seva autonomia pedagògica, es garanteixi el dret de la comunitat a intervenir de manera constructiva en el procés educatiu. Així mateix, s'ha de fomentar la cultura de l'autoavaluació individual del professorat i col·lectiva dels equips docents.

Cada vegada hi ha més interès per avaluar l'activitat docent. Molts països han donat un fort impuls a l'avaluació, amb la instrumentació de nous mecanismes institucionals, la creació de diversos organismes, el desenvolupament de plans sistemàtics i l'elaboració d'indicadors. Els avanços en matèria d'avaluació coincideixen amb el desenvolupament de models de gestió nous i amb la idea que, per a una direcció adequada dels sistemes educatius, resulta imprescindible avaluar-ne el professorat (Peirano, 2006; Vaillant, 2007).

Podria millorar-se la professionalització docent si l'avaluació del professorat es fes sobre la formació de base i l'experiència del docent, o sobre els vincles que estableix amb el seu alumnat i amb el saber, o sobre les estratègies que utilitza per promoure la motivació en els seus estudiants, o sobre el tipus de vincle que conrea amb els seus col·legues, per citar tan sols alguns exemples de les possibles aproximacions al tema (Álvarez, 1997; Álvarez i López, 1999).

f) La carrera docent com a eina imprescindible de professionalització

La carrera docent és un element fonamental del desenvolupament professional i la carrera actual del docent és plana, o sigui, amb poca promoció. Si qualsevol professor o professora vol promocionar (és a dir, avançar econòmicament i socialment), ho ha de fer fora de l'escola o de l'institut, accedir a professions educatives diferents de la de fer classes amb els infants (inspecció, professorat d'universitat, assessoria psicopedagògica, orientació, administració educativa, etc.), i esperar tres anys per arribar a un trienni o sis anys per arribar a un sexenni per assolir una petita gratificació, estadis previs per convertir-se en catedràtic de secundària, etc.

La carrera actual no desenvolupa la persona com a professional ni el professorat com a membre d'un centre educatiu, ja que no en millora la situació laboral, ni el motiva a millorar el coneixement professional, ni les habilitats ni les actituds dels treballadors de l'escola.

Des de fa temps hi ha alternatives. No és que ningú no s'hagi de posar a pensar avui sobre el tema. Hi ha dolls de tinta i de paper sobre la promoció docent (Redon, Serra i Angulo, 2015). D'una banda, la possibilitat de promocionar cap amunt, cap a càrrecs de nivells diferents però d'estatus suposadament superiors (almenys, econòmicament): inspecció, assessorament extern, administració, universitat, etc. Són càrrecs que potencien un desenvolupament professional fora de l'escola. La persona ha de deixar la classe per assumir el càrrec nou, normalment més retribuint, sense infants i amb més salari i prestigi social, dins del prestigi social que tenen les professions educatives. De l'altra, la que permet que els ensenyants es desenvolupin dins del sistema educatiu pràctic, o sigui, dins de les escoles i dels instituts. Únicament, trobem aquí el càrrec de pertanyer a l'equip directiu (passatger i que, moltes vegades, més que un desenvolupament, es considera un càstig) o passar de primària a secundària. Si hi hagués un estímul de quedar-se dins de les institucions educatives permetria que moltes persones valuoses es quedessin als centres i el sistema educatiu hi guanyaria, ja que hi hauria persones de més qualitat. També, dins d'aquest sistema promocional, hi podríem trobar ensenyants que, a causa de la seva llarga trajectòria educativa i quan es fan grans, formen els joves o els acompanyen en les seves primeres pràctiques (mentors, Díaz i Bastías, 2013), assumeixen tasques d'assessorament a centres o altres feines no directament relacionades amb la docència amb els infants, però sí dins de l'escola. Ells hi guanyarien més emocionalment i econòmicament i el sistema i l'educació hi guanyarien molt.

Una carrera professional potencia un desenvolupament professional més gran dels ensenyants, sobretot, en aquells que volen quedar-se a les escoles i continuar treballant per la innovació. No pot ser que la promoció dels mestres es faci tan sols verticalment, sortint del seu hàbitat de treball, ja que això converteix la carrera professional en una aspiració individual i no en un desenvolupament col·lectiu i de millora social. I això fa desmotivar molts ensenyants, que veuen que són castigats promocionalment per quedar-se. La carrera professional vista com una part considerable de la professionalització dels ensenyants és prou important, encara que sembli un tema oblidat. Hem de tornar a plantejar-lo en els debats i en les reivindicacions polítiques.

El canvi per millorar l'educació requereix un nou acord amb el professorat, en el marc de l'Estatut bàsic de la funció pública docent, que promogui el reconeixement professional i

social de la labor docent, que garanteixi un sistema d'incentius salarials i professionals, i un model de promoció professional que contribueixi des de la pràctica docent a un compromís eficaç amb la qualitat de l'ensenyament.

Hem d'avançar en tots els components que ajudin a millorar la professionalització docent i establir un nou concepte de carrera professional docent basat en l'estímul i el reconeixement dels mèrits acreditats. Segur que això ajudarà a millorar la qualitat de l'ensenyament.

Notes

- 1- *Competència* és adquirir una capacitat. S'oposa a la *qualificació*, orientada a la perícia material, a saber fer. La competència combina aquesta perícia amb el comportament social. Per exemple, es pot considerar competència l'aptitud per treballar en equip, la capacitat d'iniciativa i la d'assumir riscos. Les competències no només s'aprenen a l'escola; resulten també de l'obstinació i de l'acompliment del treballador que, per les seves qualitats innates o adquirides subjectives, combina els coneixements teòrics i els pràctics que el porten a adquirir la capacitat de comunicar-se, de treballar amb els altres, d'afrontar i de solucionar conflictes, i de millorar l'aptitud per a les relacions interpersonals. Les competències suposen conrear qualitats humanes per adquirir, per exemple, la capacitat d'establir i de mantenir relacions estables i eficaces entre les persones. Competència és una mica més que una habilitat; és el domini de processos i mètodes per aprendre de la pràctica, de l'experiència i de la intersubjectivitat (Bazdresch, 1998).
- 2- Encara que han disminuït els darrers anys per les polítiques governamentals de retallades aplicades a l'educació.
- 3- El negacionisme es pot veure com un moviment que intenta ocultar o negar determinats fets reals i, fins i tot, pot influir en el registre de la història o distorsionar la veritat. Els negacionistes es permeten fer tota classe d'afirmacions gratuïtes, sense cap mena de fonament.
- 4- Crida l'atenció escandalosament que encara no hi hagi un col·legi professional de professorat d'infantil i de primària.

Bibliografia

Alen, B. (2009). El acompañamiento a los maestros y profesoras en su primer puesto de trabajo. *Profesorado: Revista de Currículum y Formación del Profesorado*, 13(1), 79-

87. Consultat 1 març 2015, des de

<http://digibug.ugr.es/bitstream/10481/9225/1/rev131ART5.pdf>

Álvarez, F. (1997). *Evaluación de la acción docente en Latinoamérica*. Santiago de Chile: Programa de Promoción de la Reforma Educativa en América Latina (PREAL).

Álvarez, M., i López, J. (1999). *La evaluación del profesorado y de los equipos docentes*. Barcelona: Síntesis.

Ávalos, B. (2006). El nuevo profesionalismo: formación docente inicial y continua. Dins E. Tenti (ed.), *El oficio de docente: Vocación, trabajo y profesión en el siglo XXI*. Buenos Aires: UNESCO: IPE: Fundación OSDE.

Bazdresch, M.(1998). Las competencias en la formación de docentes. *Educar*, , 8-14.

Coll, C. (2009). *Enseñar y aprender en el siglo XXI: el sentido de los aprendizajes escolares*. Dins A. Marchesi, J. C. Tedesco, i C. Coll (comp.), *Calidad, equidad y reformas de la enseñanza*. Madrid: OEI: Fundación Santillana.

— (2013). El currículo escolar en el marco de la nueva ecología del aprendizaje. *Aula de Innovación Educativa*, 219, 31-36. Consultat 20 febrer 2015, des de http://www.psyed.edu.es/prodGrintie/articulos/Coll_CurriculumEscolarNuevaEcologia.pdf

Coll, C., i Falsafi, L. (2010). Learner identity. An educational and analytical tool. *Revista de Educación*, 353, 211-233. Consultat 4 febrer 2015, des de http://www.revistaeducacion.educacion.es/re353/re353_08esp.pdf

Day, C. (2006). *Pasión por enseñar: La identidad personal y profesional del docente y sus valores*. Barcelona: Narcea.

Díaz Larenas, C., i Bastías Díaz, C. (2013). Los procesos de mentoría en la formación inicial docente. *Revista Internacional de Investigación en Ciencias Sociales*, 9(2), 301-315.

Consultat 17 gener 2015, des de

<http://scielo.iics.una.py/pdf/riics/v9n2/v9n2a09.pdf>

Esteve, J. M. (2003). *La tercera revolución educativa: la educación en la sociedad del conocimiento*. Barcelona: Paidós.

García Sanjuán, A. (2013). *La conquista islámica de la península ibérica y la tergiversación del pasado: del catastrofismo al negacionismo*. Madrid: Marcial Pons.

Imbernon, F. (2011). El desarrollo profesional del profesorado de Primaria. *En-clave pedagógica* [SL], 1, gener. ISSN 2341-0744. Consultat 2 abril 2015, des de

<http://www.uhu.es/publicaciones/ojs/index.php/xxi/article/view/564>

Marcelo, C. (2009). Los comienzos en la docencia: un profesorado con buenos principios. *Profesorado Revista de Currículum y Formación del Profesorado*, 13(1). Consultat

25 febrer 2015, des de <http://www.ugr.es/~recfpro/rev131ART1.pdf>

Murillo, F. J., i Muñoz-Repiso, M. (2002). *La mejora de la Escuela: Un cambio de mirada*. Barcelona: Octaedro.

Peirano, C. (2006). *Evaluación docente en América Latina*. Santiago de Xile: GTD-PREAL.

Prieto-Parra, M. (2004). La construcción de la identidad profesional del docente. Un desafío permanente. *Revista Enfoques Educativos*, 6(1), 29-49.

Redon, S., Serra, L., i Angulo, F. (2015). *Ley de la carrera docente: un punto de quiebre*.

Consultat 27 febrer 2015, des de

[https://www.academia.edu/13245173/Ley de Carrera Docente. Un punto de quiebre](https://www.academia.edu/13245173/Ley_de_Carrera_Docente._Un_punto_de_quiebre)

Spindler, G. (2005). La transmisión de la cultura. Dins H. Velasco, F. J. García, i Á. Díaz (ed.).

Lecturas de antropología para educadores: El ámbito de la antropología de la educación y de la etnografía escolar. Madrid: Trotta.

Vaillant, D. (2007). Mejorando la formación y el desarrollo profesional docente en

Latinoamérica. *Revista Pensamiento Educativo PUC, Santiago de Chile*, 41(2).

Vezub, L. (2005). *Tendencias internacionales de desarrollo profesional docente: La*

experiencia de México, Colombia, Estados Unidos y España. Buenos Aires:

Ministerio de Educación, Ciencia y Tecnología de la Argentina. Direcciones

Nacionales de Gestión Curricular y Formación Docente y de Investigación y

Evaluación de la Calidad Educativa.

Per citar aquest article:

Imbernon Muñoz, F. (2016). Cap a una millor professionalització docent del professorat. *Revista Catalana de Pedagogia*, 9, 11-23.

Publicat a <http://www.publicacions.iec.cat>